

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 28040-01-23 איי תיאו בע"מ נ' אי. בי. (קוגנרציה) אנרגיה ישראל בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופט מוחמד עלי

בעניין: אי. בי. (קוגנרציה) אנרגיה בע"מ

התובעת איי תיאו בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד ש' צרפתי

נגד

הנתבעים
1. AB Holding S.p.A.
ע"י ב"כ עו"ד ב' וינסטון
2. Chiara Baronchelli
3. Vincenzo Lpsito Bellavigna

החלטה

לפניי בקשת הנתבעת 1 (להלן: **AB Holding**) לקבוע כי עדותו של המצהיר מטעמה, בדיון בבקשה למתן סעדים זמניים, תישמע בהיוועדות חזותית, ממקום מושבו של המצהיר באיטליה.

רקע, הבקשה הנוכחית וטענות הצדדים

1. ביום 11.1.2023 הגישה התובעת (להלן: **איי תיאו**) בקשה למתן סעדיים זמניים שעניינה, בתמצית, החלטת האסיפה המיוחדת מיום 29.12.2022 שהתקבלה בחברת אי. בי. (קוגנרציה) אנרגיה בע"מ (להלן: **החברה**), לפטר את הדירקטור והמנכ"ל מטעם איי תיאו בחברה. בהחלטה מיום 11.1.2023 הורה סגן הנשיא, כב' השופט סוקול, להימנע ממימוש החלטת הפיטורים, ודיון בבקשה במעמד הצדדים נקבע ליום 22.1.2023. בהמשך הועבר התיק לטיפול והדיון נדחה ליום 24.1.2023.

2. על הפרק בקשת AB Holding, קונצ'רן איטלקי, בה מבוקש לקבוע כי ככל שיהיה צורך בחקירת המצהיר מטעמה, שזהותו טרם נמסרה, עדותו תישמע ממקום מושבו באיטליה באמצעות היוועדות חזותית. בבקשה צוין כי התצהיר שיתמוך בתשובה יהיה של גורם מטעם AB Holding וכי כל המצהירים הפוטנציאליים מתגוררים באיטליה. לטענת AB Holding נסיבות המקרה נופלות בגדר המקרים בהם יש להתיר את שמיעת העדות בהיוועדות חזותית. נטען כי הבקשה משתלבת עם המגמה להתיר את השימוש בהיוועדות חזותית בקשת רחבה של מקרים; כן נטען כי

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 28040-01-23 איי תיאו בע"מ נ' אי. בי. (קוגנרציה) אנרגיה ישראל בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

מדובר בדיון דחוף בבקשה מקדמית, שאמור להתקיים בעוד מספר ימים, וכי מבקש ההיוועדות הוא נתבע זר, שההליך במדינת ישראל נכפה עליו ולא הוא שיזם אותו. עוד נטען כי עיקר המחלוקת היא משפטית ולא עובדתית וייתכן שכלל לא תידרש שמיעת העד. בנסיבות אלו, כך נטען, מתקיימות הדרישות שנקבעו בדיון לקבלת הבקשה ומן הראוי לקבל את הבקשה.

3. איי תיאו מתנגדת לבקשה ומעלה מספר נימוקים. נטען כי יש לדחות את הבקשה על הסף שכן AB Holding לא נוקבת בשמו של המצהיר מטעמה, מה שהופך את הבקשה לתיאורטית. עוד טענה איי תיאו כי אין לראות בנסיבות שפורטו על ידי AB Holding משום קושי ניכר שמצדיק העדת העד בהיוועדות חזותית, והמקרה לא עולה בקנה אחד עם המקרים בהם בתי המשפט איפשרו שמיעת עדות בדרך זו. בפרט, ביקשה איי תיאו לאבחן את המקרים אליהם הפנתה AB Holding מהמקרה שלפנינו על רקע הנגישות הרבה של מקום מושבו של המצהיר לישראל והעד סיבה אחרת שמונעת ממנו להגיע לישראל. עוד ביקשה איי תיאו לדחות את טענות AB Holding כי הדיון נכפה עליה, שכן לדידה מי שמנהל עסקים בישראל לא יכול לצפות להקלות דיוניות. לבסוף, ביקשה איי תיאו לדחות את הטענה כי עיקר המחלוקת היא משפטית, בהינתן ש AB Holding לא הגישה עד כה תשובה לבקשה למתן צווים זמניים ועוד לא נפרשה יריעת המחלוקת.

דיון והכרעה

4. לאחר שעיינתי בבקשה ובתגובה מצאתי להיעתר לבקשה. אביא להלן את נימוקי החלטה.

5. עקרון מושרש בשיטתנו המשפטית מימים ימימה, כי עדותו של עד ובכלל זה חקירת מצהיר, תישמע בבית המשפט, כשהעד נוכח באופן פיזי באולם בית המשפט ובית המשפט מתרשם מעדותו באופן בלתי אמצעי. עם זאת, קיימת סמכות לקיים דיונים מסוימים בהיוועדות חזותית. סמכות בית המשפט להורות על שמיעת עדותו של עד בהיוועדות חזותית בהליך אזרחי, מוסדרת בתקנה 72 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 (להלן: **התקנות**), אשר קובעת כלהלן:

"(א) בית המשפט רשאי להתיר שמיעת עדות בדרך של היוועדות חזותית בתוך שטחה של מדינת ישראל או מחוצה לה לפי הוראות שייתן, אם השתכנע כי התקיימו התנאים האלה:

(1) הגעתו של העד לבית המשפט שבו נדונה התובענה שבעניינה הוא נדרש להעיד תקשה עליו מאוד, והוא נתן את הסכמתו למתן עדות בדרך זו;

(2) עדותו של העד חיונית לשאלות השנויות במחלוקת;

(3) אין מניעה מבחינת מדינת החוץ לשמיעת עדות בדרך זו בתחומה.

(ב) היוועדות חזותית תתאפשר אם המקום שבו ימסור העד את עדותו ואולם בית המשפט שבו נדונה התובענה יכלול, בין השאר –

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 28040-01-23 איי תיאו בע"מ נ' אי. בי. (קוגנרציה) אנרגיה ישראל בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

- (1) מכשור המאפשר לעד לראות ולשמוע במהלך עדותו את המתרחש באולם בית המשפט שבו נדונה התובענה שבעניינה הוא נדרש להעיד, אם בית המשפט מצא שהדבר דרוש בנסיבות העניין;
- (2) מצלמה המאפשרת צילום תקריב של מסמכים;
- (3) מסך צפייה מרכזי באולם בית המשפט וכן מסך צפייה אישי לשופט.

(ג) מנהל בתי המשפט רשאי להורות על דרישות טכניות לעניין האמצעים הנדרשים לשמיעת העדות בהיוועדות חזותית"

6. תקנה 72 קובעת כי לבית המשפט סמכות לשמוע עדותו של עד בהיוועדות חזותית בין אם העד מצוי בארץ או מחוצה לה, בהתקיים מספר תנאים מהותיים, זאת לצד דרישות טכניות נוספות שנועדו להבטיח את תקינות התהליך. המבחנים המהותיים הם אלה: (א) הגעת העד לבית המשפט "תקשה עליו מאד" והוא מסכים למתן עדות בהיוועדות חזותית; (ב) עדותו של העד חיונית לשאלות השנויות במחלוקת; (ג) ככל שהעדות תישמע מחוץ למדינה – אין מניעה מבחינת מדינת החוץ לשמיעת העדות בדרך של היוועדות חזותית. מעבר לדרישות אלו, הפסיקה הוסיפה וקבעה כי יש לבחון את מכלול הנסיבות ובכלל זה תום לבו של מגיש הבקשה ואת מידת הפגיעה האפשרית בהליך ובצדדים (רע"א 4945/21 פלוני נ' פקיד שומה בעכו, פסקה 14 (18.7.2021) (להלן: עניין פקיד שומה); רע"א 3810/06 י' דורי את צ'קובסקי בניה והשקעות בע"מ נ' שמאי גולדשטיין (24.9.2007)). דומה כי דרישות נוספות אלו מתיישבות עם עקרונות היסוד הקבועים בחלק א' לתקנות.

7. לעמדתו, במקרה שלפנינו מתקיימות הדרישות שמאפשרות שמיעת המצהיר מטעם AB Holding בהיוועדות חזותית, ובנסיבות העניין ראוי לשמוע את חקירת המצהיר בדרך זו. אפרט.

8. הדיון בו אמור להיחקר המצהיר הוא דיון בבקשה למתן סעדים זמניים ואין המדובר במתן עדות בתיק העיקרי. כעולה מהתיאור בפתח ההחלטה, הבקשה למתן סעדים זמניים הוגשה ביום 11.1.2022 ודיון בה נקבע ליום 22.1.2023 (בהמשך), הדיון נדחה ביוזמת בית המשפט ליום 24.1.2023. בנסיבות אלה, בהן המצהיר, שמקום מושבו הקבוע מחוץ לארץ, נדרש להיערך במהרה לדיון ולהגיע לארץ תוך מספר ימים – ניתן לומר כי העדתו בבית המשפט תקשה עליו מאד. אין זה נכון להציג את הקשיים בצורה פשטנית כפי שב"כ איי תיאו מציג בכתב התשובה, שכן הקושי לא מתמצה אך ברכישת כרטיס טיסה והגעה לארץ, אלא בקשת העניינים הכרוכים בהגעה לארץ בהתראה קצרה.

9. יובהר כי תקנה 72(א)(1) לתקנות לא כוללת רשימה, לא כל שכן רשימה סגורה של מצבים שייחשבו כמצבים שמקשים מאד על העד. המדובר אפוא בהכרעה גמישה שתלויה בנסיבותיו של כל מקרה. בפסיקה נדונו בקשות להיוועדות חזותית על רקע מצב בטחוני ששרר בארץ (רע"א 6635/02

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 28040-01-23 איי תיאו בע"מ נ' אי. בי. (קוגנרציה) אנרגיה ישראל בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

סופרפלסט בע"מ נ' Société Nouvelle de Chimie Industrielle, פ"ד נו(6) 739 (2002);
רע"א 3005/02 **SmithKline Beecham P.L.C. נ' אוניפארם בע"מ**, פ"ד נו(6) 865 (2002)
להלן: **עניין אוניפארם**); על רקע מצב רפואי של העד; על רקע משבר הקורונה; או שילוב שניהם
(ראו למשל: ת"א (תל אביב יפו) 65137-02-18 **אלון פוליווד בע"מ נ' a.p.moller-mearsk a/s**
(14.1.2021)). עם זאת, אין משמעות הדברים כי לא ניתן לשקול את הבקשה על רקע נסיבות אחרות
שלא בהכרח תלויות במצב רפואי או במצב בטחוני (רע"א 4718/13 **מדינת ישראל נ' בולפון יון**
29.6.2014) (להלן: **עניין בולפון יון**); והשוו: ת"א (ת"א) 22875-06-21 **כהן נ' פולד** (28.7.2022).

10. שיקול נוסף שמן הראוי לשקול הוא כי ההליך הנוכחי לא נפתח ביזמת העד או מי מטעמו,
אלא נכפה על ידי הצד שכנגד (ראו והשוו: עניין **פקיד שומה**; ת"א (ת"א) 20964-04-21 **ארז**
AMRTEC Tecnologia I mportacao e E xportacao I נ' בע"מ
Ltda (3.6.2022)). מטבע הדברים עיתוי הגשת הבקשה למתן סעדים זמניים, שבתורו מכתוב את
סד הזמנים לדיון בבקשה – נתון בידי מגיש הבקשה. ברם, לצד שיקול נקודתי זה, מן הראוי להרחיב
את המבט גם לרקע להגשת הבקשה ולהשתלשלות הדברים שהובילה להגשת הבקשה, שכן לעתים
רבות הגשת הבקשה – במיוחד בסכסוכים עסקיים – תלויה במהלכים שעושה הצד שכנגד ובתזמונם
של מהלכים אלו.

11. דרישה נוספת שקבועה בתקנות היא כי **"עדותו של העד חיונית לשאלות השנויות**
במחלוקת". יש להבין דרישה זו ככזו שנועדה לקיים דיון בהיוועדות חזותית רק לגבי עדות חיונית
ולא לגבי עדות שולית, זאת מתוך ההבנה כי אין להפעיל את האמצעי הטכני, שעלול להיות כרוך
בעלויות ובמאמצים טכנולוגיים וכן לפגיעה בערכים עליהם מבוסס ההליך המשפטי, לגבי עדויות
שוליות אשר הרלוונטיות שלהן לא גבוהה. עיון בבקשה למתן סעדים זמניים מלמד כי היא מעלה
מספר טענות עובדתיות וב"כ AB Holding הודיע כי הוא מבקש להתייחס לטענות אלו בתשובה
שתוגש. הגם שלעמדת AB Holding עיקר המחלוקת היא במישור המשפטי ולא העובדתי, צירוף
תצהיר לתשובה שתוגש הוא חיוני ובלעדיו עלולה AB Holding לעמוד בפני סיכונים של הסקת
מסקנות עובדתיות לכאוריות לחובתה.

היקף יריעת המחלוקת העובדתית אף הוא שיקול (עניין **בולפון יון**). בהקשר זה, מקובלת עליי
טענת איי תיאו כי בשים לב לכך שטרם נמסרה תשובת AB Holding, לא ניתן להעריך את היקף
המחלוקת העובדתית. אם כי, בזהירות הנדרשת ניתן לומר כי אפשר להתרשם ולו באופן ראשוני
ביותר מטיבה של המחלוקת.

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 28040-01-23 איי תיאו בע"מ נ' אי. בי. (קוגנרציה) אנרגיה ישראל בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

אכן, צודקת איי תיאו בטענתה כי זהותו הספציפית של המצהיר טרם נודעה ובכך טמון קושי מסוים, אך יש לזכור כי עסקינן בבקשה לסעדים זמניים שהדיון בה נקבע תוך מספר ימים ספורים. לפיכך, על רקע הנימוקים המונחים בבסיס ההחלטה, שאינם קשורים בזהות המצהיר דווקא, העובדה שהמצהיר הפוטנציאלי מצוי באיטליה – מספקת לצורך ההחלטה בנסיבותיו של מקרה זה.

12. נראה כי אין כל מניעה מבחינת מדינת החוץ, שבמקרה זה היא איטליה, לשמיעת עדות העד בהיוועדות חזותית. ראשית, חזקה היא כי הדין באיטליה בנוגע לשמיעת עדות בהיוועדות חזותית הוא בדומה לישראל, ובהעדר כל ראיה אחרת ניתן לקבוע כי אין מניעה חוקית באיטליה לשמיעת העד בהיוועדות חזותית. שנית, בתי המשפט בארץ נעתרו לבקשות לקיום דיונים בהיוועדות חזותית במדינות חברות האיחוד האירופאי (ראו בין היתר: 6128/20 בשביל הכבוד בע"מ נ' מור (3.0.2020) – בה הותרה העד עד בהולנד; ת"א (מחוזי מרכז) 61090-01-16 עמרם נ' איילנד שערי ים בע"מ (8.12.2020) – בה הותרה עדות בצרפת).

13. אמנם, בהיוועדות חזותית העד מעיד כשאינו נוכח פיזית בבית המשפט. על רקע זאת, עשויה להתעורר הטענה, כי בית המשפט לא יכול להתרשם באופן ישיר ובלתי אמצעי מן העד, מה שעלול לפגוע ביכולת לבחון את מהימנות העדות. אל מול טענה זו ניתן להעלות תשובה משולשת.

הראשונה נטועה באופיו של ההליך הקונקרטי בו מוגשת הבקשה. במקרה שלפנינו, המדובר בדיון בבקשה לסעדים זמניים וקביעת המהימנות אינה במוקד ההכרעה, שכן "בדונו במתן סעד זמני אין בית המשפט דן בניתוח מקיף של הראיות, ואף אין הוא חייב לבדוק את מכלול הראיות, כאילו עמד להכריע בעניין סופית. בשקלו את עניין הסעד הזמני מתחשב בית המשפט באיזון שבין האינטרס של התובע לקבל סעד זמני מיידית לבין הפגיעה האפשרית בנתבע" (ע"א 342/83 גלזמן נ' גלזמן, פ"ד לח 105(4), עמ' 108 (1984)).

התשובות הנוספות נושאות מבט כללי יותר. קיום דיון בהיוועדות חזותית ושמיעת עדות בדרך זו, היא פרקטיקה קיימת שנעשה בה שימוש משך שנים רבות. ההתקדמות הטכנולוגית שיפרה את האפשרות ליצור תקשורת יעילה בין משתתפים בכל העולם (יששכר רוזן צבי, **הרפורמה בסדר הדין האזרחי – מורה נבוכים 503 (2021)**). מכל מקום, בהיוועדות חזותית קיימת יכולת, גם אם לא מלאה, כי בית המשפט יתרשם מהעד ומהאופן בו הוא מוסר את עדותו, ונראה כי ההתקדמות הטכנולוגית שיפרה יכולות אלו עד לבלי היכר. גם הניסיון השיפוטי המצטבר מלמד כי עדות בהיוועדות חזותית היא אפקטיבית ומאפשרת לבית המשפט ולצדדים להתרשם מהאופן בו מוסר העד את עדותו, באופן המניח את הדעת (אורי גורן **סוגיות בסדר דין אזרחי 502-503 (2020)**).

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 28040-01-23 איי תיאו בע"מ נ' אי. בי. (קוגנרציה) אנרגיה ישראל בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

זאת ועוד, מבלי להרחיב את היריעה מעבר לנדרש, קיימים מחקרים שמבקשים לחלוק על חשיבותה של הנוכחות הפיזית באולם בית המשפט לצורך קביעת מהימנות. במחקרים אלו עולה הטענה כי יש לשים את הדגש על ניתוח תוכן הדברים שמוסר העד ולא האופן בו הם נאמרים או על התנהגות העד במהלך מתן העדות (ראו: מוחמד עלי, "התערבות ערכאת הערעור בהיסקים עובדתיים: מכלל של אי-התערבות וחריגים לצידו לפרדיגמה של התערבות יחסית" (עתיד להתפרסם בספר ג'ובראן); Avital Mentovich, J. J. Prescott & Orna Rabinovich-Einy, ; *Are Litigation Outcome Disparities Inevitable? Courts, Technology, and the Future of Impartiality*, 71 Ala. L. Rev. 893, 895 (2019); ראו גם עניין אוניפארם; עניין בולפון יון). אין צורך לומר כי לצד התפיסה האמפירית בנוגע לאפקטיביות הבחינה הבלתי אמצעית של מהימנות העד, קיימות חשיבות רבה גם להקפדה על קיום הכללים בבית המשפט ובכלל זה הכלל המסורתי הנטוע בהליך המשפט של נוכחות פיזית בבית המשפט. זאת, לשם שמירה על ערכים חשובים אף הם שכוללים בין היתר מראית פני הצדק, אמון הציבור בבית המשפט ושוויון בין בעלי הדין.

14. לבסוף, לא ניתן להתעלם מהיתרונות הרבים הגלומים בהעדת עדים בהיוועדות חזותית, במיוחד בבקשות ביניים. הדברים אמורים ביתר שאת בסכסוכים עסקיים גלובליים בהם מעורבים גורמים בינלאומיים. אמצעי טכנולוגי זה עשוי ליצור גמישות בקיום דיונים בהם מעידים עדים מרחבי תבל, מה שעשוי לעודד יצירת אקלים משפטי שיתרום לשיפור יעילות הדיונים בסכסוכים. אקלים משפטי זה עשוי להגביר את האמון באקלים העסקי בארץ, ולמנוע לחץ בלתי הוגן על גופים עסקיים זרים שפועלים בארץ (ואין בכך כדי לומר שזה המצב במקרה שלפנינו). נזכיר עוד כי מגמת הדין היא להרחיב את אפשרות השימוש בהיוועדות חזותית לצורך קיום דיונים, במקרים המתאימים, בשל שיקולים של יעילות וחסכון בהוצאות – לעדים, לבעלי הדין ואף לבית המשפט. מגמה זו באה לידי ביטוי בתקנה 72 לתקנות. משהתמלא התנאים הנדרשים בתקנה ונמצא כי המקרה מתאים – אין כל סיבה שלא להיעתר לבקשה.

15. קצרו של דבר שאני נעתר לבקשה. אינני רואה להכריע בשאלת ההוצאות במסגרת החלטה זו, ועניין זה יישקל בהמשך – בין אם בהחלטה בבקשה למתן סעדים זמניים ובין אם בהכרעה בתובענה גופו.

16. לפיכך, חקירתו של המצהיר מטעם AB Holding תיערך בהיוועדות חזותית. העדות תישמע בהתאם לתנאים שנקבעו בתקנות ובהוראת מנהל בתי המשפט בדבר עדות בהיוועדות חזותית לפי התקנות. מבלי לגרוע מכלליות האמור, יש לקיים הוראות אלו:

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 28040-01-23 איי תיאו בע"מ נ' אי. בי. (קוגנרציה) אנרגיה ישראל בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

(-) על ב"כ AB Holding לוודא שהעד ישהה בחדר לבדו, ליד שולחן ריק מלבד תצהיר העד, עם חיבור מהיר לאינטרנט.

(-) על ב"כ AB Holding לוודא שהעד יתחבר לדין עם מכשור הכולל מצלמה, מיקרופון ורמקול המאפשר לראות ולשמוע אותו היטב במהלך העדות. המצלמה תוצב במרחק שיאפשר התרשמות ברורה מפניו של העד וכן צפייה בחדר בו הוא נמצא.

(-) ב"כ AB Holding ידאג להורדת הקישור לישיבה מנט המשפט ולהעבירו לעד.

(-) ככל שהצדדים לא בקיאים באופן השימוש וההתחברות, ניתן להיעזר בהנחיות המצויות לצורך כך באתר בתי המשפט ובמזכירות בית המשפט.

17. מובהר שהדיון יתנהל בשפה העברית, ככל שיש צורך במתורגמן, ב"כ AB Holding יזמן מתורגמן לדין שיהיה נוכח באולם בית המשפט.

המזכירות תשלח את ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, כ"ה טבת תשפ"ג, 18 ינואר 2023, בהעדר הצדדים.

מוחמד עלי, שופט

